

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบัน ภาพของคนที่ไม่เคารพกฎจราจร ถนนหนทาง แม่น้ำลำคลองที่เต็มไปด้วยขยะมูลฝอย การทำลายสิ่งของสาธารณะ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นได้ว่าผู้คนในสังคมขาดซึ่งความมีระเบียบวินัย จากการสำรวจของศูนย์วิจัยเอแบคโพลส์ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม หรือศูนย์คุณธรรม ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเรื่อง “สถานภาพคุณธรรมของประชาชนในสังคมไทย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะ จิตอาสา และความขยันหมั่นเพียร จากกลุ่มตัวอย่างอายุ 18 ปีขึ้นไปทั่วประเทศ จำนวน 4,545 ตัวอย่าง พบว่าเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นกลุ่มที่มีคุณธรรมด้านความมีวินัยต่ำที่สุด (เอแบคโพลส์, 2550) จากการสำรวจข้างต้น สิ่งที่เกิดขึ้นนี้กำลังบอกอะไรกับสังคมไทย กับเยาวชนผู้ซึ่งอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน และจะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ทุกสถาบันในสังคมควรร่วมกันตระหนักในการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ที่สำคัญอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษา ต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ทางวิชาการ ดังที่ อางอง ชุมสาย ณ อยุธยา กล่าวว่า “ต้องปั้นเด็กดีมากกว่าเก่ง ต้องนำสมาธิปัญญาบูรณาการทุกวิชา” ปัจจุบันการศึกษาสอนให้เข้าใจผู้อื่นมากกว่าตนเอง สอนให้เป็น “คนเก่ง” มากกว่า “คนดี” จึงต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาใหม่ด้วยการสอนให้เป็น “คนดี” (สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา, 2549) ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมในเด็ก คือคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย โดยเฉพาะความมีวินัยในตนเอง เพราะความมีวินัยในตนเองสามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้แสดงสิ่งที่เหมาะสมที่ควร ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองนั้น นอกจากจะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่ตนเอง กลุ่มหรือสังคมกำหนดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกๆ สถานการณ์แล้ว วินัยในตนเองยังเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรมทุกประการ ดังนั้นการมีวินัยในตนเอง เป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวินัยทางสังคม (สุชา จันท์ธรม และสุรางค์ จันท์ธรม, 2516)

ในการปลูกฝังให้เด็กมีวินัยในตนเองนั้น การนำนิทานมาใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านวินัยในตนเองเป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะนิทานเป็นสื่อที่ใ้ทั้งความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่งเสริมจินตนาการ สร้างสมาธิ สามารถพัฒนาสติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากนี้นิทานยังใช้เป็นสื่อในการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม คติธรรม คำสอน ในเนื้อหาได้อย่างแนบเนียน ดังที่ กิ่งแก้ว อัดถากร (2514) กล่าวว่าไว้ว่า นิทานเป็นส่วนหนึ่งของ ต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก เพราะตัวละครในนิทานสามารถสร้างความสนใจของเด็ก และมีพลังโน้มน้าวทัศนคติ ตลอดจนเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เพราะธรรมชาติของเด็กจะชอบเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ที่มีความสามารถหรือเป็นบุคคลที่เด็กพอใจ ถ้าต้องการให้เด็กมีลักษณะเช่นใด ก็สามารถผูกนิทานเพื่อปลูกฝังความคิดและลักษณะนิสัยนั้น ดังนั้น ในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็ก การใช้นิทานจึงเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงเด็กได้ง่าย เป็นการช่วยให้เด็กเห็นแบบของพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้เด็กเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการมีวินัยในตนเอง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดหน้าต่าง โจฮาร์ี่ผสมกับนิทานเพื่อเป็นสื่อให้เกิดการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็ก ซึ่งแนวคิดหน้าต่าง โจฮาร์ี่เป็นแนวคิดที่แสดงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1. การเปิดเผยตนเอง คือ การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นรับรู้เกี่ยวกับตนเอง มีทั้งส่วนของเรื่องราว ความรู้สึก ความคิด ค่านิยม ความคาดหวัง 2. การได้รับข้อมูลย้อนกลับ คือ การได้รับข้อมูลที่แสดงการรับรู้ของบุคคลอื่นที่มีต่อการกระทำของตนเอง อันจะเป็นประโยชน์ให้บุคคลได้รับรู้ตนเองในด้านที่ตนเองไม่เคยได้ตระหนักมาก่อน ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะป็นเหตุให้บุคคลเกิดความตระหนักรู้ในตนเอง และเกิดการสำรวจตนเอง (Trotzer, 1999) เพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้มีความเจริญในทุกๆ ด้าน

วัยเด็กเป็นวัยแห่งการวางรากฐานทุกอย่างที่สำคัญของชีวิต ทั้งในด้านความเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรม ช่วงเด็กแรกเกิดจนถึงอายุก่อน 10 ขวบนี้ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ดัดง่าย” ฉะนั้น การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย และโดยเฉพาะเหมาะสมกับพัฒนาการทางจิตใจของเด็กเล็กและเด็กโต จะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก (ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, 2539) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากเป็นช่วงที่ยังมีความไวต่อการรับการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมดังที่กล่าวมาข้างนั้น นอกจากนี้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังเป็นเด็กที่โตพอที่จะสื่อสารในกระบวนการกลุ่มได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้นิทานผสมกับแนวคิดหน้าต่าง โจฮาร์ี่เป็นสื่อในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็ก โดยได้สร้างนิทานคุณธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบผสมกับแนวคิดหน้าต่าง โจฮาร์ี่เพื่อให้เด็กเกิดการตระหนักรู้ใน

คนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ตามแนวคิดทางจิตวิทยาที่ว่า “พัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่เต็มศักยภาพ และส่งเสริมสังคมให้มีสันติสุข บนความหลากหลาย”

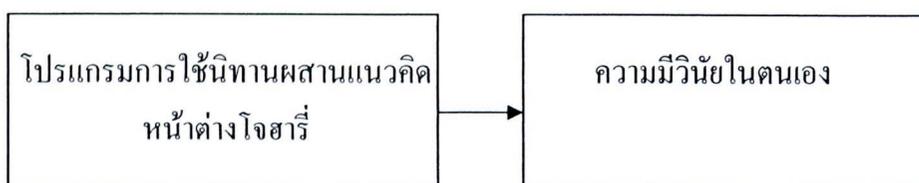
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารีเพื่อเสริมสร้างควมมีวินัยในตนเองของเด็ก
2. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารีต่อควมมีวินัยในตนเองของเด็ก
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารี กับโปรแกรมการใช้นิทานที่ไม่ได้ใช้แนวคิดหน้าต่างโจฮารีต่อควมมีวินัยในตนเองของเด็ก

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการเข้ารับ โปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารี กลุ่มทดลองมีคะแนนควมมีวินัยในตนเองสูงกว่าก่อนเข้ารับ โปรแกรม
2. หลังการเข้ารับ โปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารี กลุ่มทดลองที่เข้ารับ โปรแกรมมีคะแนนควมมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มทดลองที่เข้ารับ โปรแกรมที่ไม่ใช้แนวคิดหน้าต่างโจฮารีและกลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดการวิจัย

นียมปฏิบัติกร

1. ควมมีวินัยในตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยพฤติกรรม 2 ด้าน ต่อไปนี้
 - 1.1 การปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม หมายถึง การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบที่ตกลงกันไว้ในสังคมนั้นๆ คือ การปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน บ้าน และชุมชน
 - 1.2 การเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การกระทำที่อยู่ภายใต้สิทธิของตนเองโดยไม่ก้าวท้าวสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น เช่น การไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต การเข้าคิว การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่

จากพฤติกรรมทั้งสองด้านดังกล่าวข้างต้น สามารถวัดได้โดยแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเองที่ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงจาก แบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเองของไชยนันท์ แสงทอง (2546)

2. เด็ก หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 1
3. โปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารี หมายถึง ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แตงนิทานเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นเพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากตัวแบบในนิทาน และทุกครั้งของการใช้นิทานจะมีการทำกิจกรรมกลุ่มตามแนวคิดหน้าต่างโจฮารี เพื่อให้เด็กได้เปิดเผยตนเอง โดยบอกเรื่องราว ความรู้สึก ความคิด ทำให้เด็กเกิดความตระหนักรู้ในพฤติกรรมของตน และการรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิก เป็นการรับรู้ความรู้สึกที่ผู้อื่นมีต่อการแสดงออกของตน ซึ่งกิจกรรมกลุ่มจะมีความสอดคล้องกับนิทานทั้ง 2 ด้าน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมทั้งหมด 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทั้งหมด
4. โปรแกรมการใช้นิทาน หมายถึง ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในที่นี้ ผู้วิจัยได้แตงนิทานเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม และด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่นเพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากตัวแบบในนิทาน และทุกครั้งของการใช้นิทาน เด็กจะได้ทำแบบฝึกหัดที่มีความเกี่ยวข้องกับนิทาน เวลาในการใช้โปรแกรมทั้งหมด 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินขั้นตอนเองทั้งหมด
5. การเข้าใช้ห้องสมุด หมายถึง การให้กลุ่มควบคุมได้ศึกษาอย่างอิสระในห้องสมุด โดยในห้องสมุดนั้นไม่มีนิทานที่มีเนื้อหาแบบเดียวกับนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งใช้เวลาทั้งหมด 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ชั่วโมง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 1 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 92 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กชายและเด็กหญิง ที่มีคะแนนความมีวินัยในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 จำนวนทั้งหมด 24 คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ได้โปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารีเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็ก
2. ทำให้ทราบผลของโปรแกรมการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็ก
3. ผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองโดยการใช้นิทานผसानแนวคิดหน้าต่างโจฮารี สำหรับครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. ได้เพิ่มพูนองค์ความรู้ในการพัฒนาเรื่องความมีวินัยในตนเองของเด็ก